

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova

Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Instituțiile de învățământ cu predare
în limbile minorităților naționale

Programă pentru examenele naționale
de absolvire a gimnaziului

Chișinău, 2022

Aprobată la ședința Comisiei Naționale de Examene,
Proces verbal nr.1 din 24 noiembrie 2022,
Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr.1156 din 24 noiembrie 2022

Autori:

- **Cazacu Tamara**, doctor în științe pedagogice, Institutul de Științe ale Educației;
- **Feteasco Rodica**, grad didactic Superior, Liceul Teoretic „Vasile Lupu”, mun. Chișinău;
- **Roșcovanu Veronica**, grad didactic Superior, Instituția Publică Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir”, mun. Chișinău;
- **Andronic Rodica**, grad didactic Superior, Instituția Publică Liceul Teoretic „Alexandr Pușkin”, mun. Chișinău.

Programa de examen la Limba și literatura română a fost discutată și avizată în cadrul catedrelor/departamentelor de profil ale instituțiilor de învățământ superior: Universitatea de Stat din Moldova, a comisiilor metodice din cadrul organelor locale de specialitate în domeniul învățământului și de experți în domeniu.

Structura programei

Programa conține:

Preliminarii.

1. Competențe specifice ale disciplinei, evaluate în cadrul examenului național de absolvire a gimnaziului.
2. Unități de competență, unități de conținut, rezultate ale învățării, evaluate în cadrul examenului național de absolvire a gimnaziului.
3. Exemple de itemi.
4. Exemplu de test și de barem de corectare.

Preliminarii

Programa pentru examenele naționale de absolvire a gimnaziului la limba și literatura română este elaborată în baza Cadrului de referință a Curriculumului Național, aprobat prin ordinul MECC nr. 432/2017, a Curriculumului Național la limba și literatura română pentru clasele a V-a – IX-a și a Ghidului de implementare a curriculumului la limba și literatura română aprobate prin ordinul MECC nr. 906/2019, precum și în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la examenele naționale de absolvire a gimnaziului, aprobat prin ordinul nr.48/2018. Programa reprezintă un document reglator și normativ având ca obiectiv major asigurarea desfășurării corecte și eficiente a examenelor.

Programa este destinată elevilor, profesorilor, autorilor de teste, conducătorilor instituțiilor de învățământ, părinților.

Pentru realizarea testului de examen se alocă 120 minute.

1. Competențe specifice ale disciplinei, evaluate în cadrul examenului național de absolvire a gimnaziului

3. Receptarea mesajelor scrise/textelor nonliterare și literare din variate surse, exprimând dorința de a utiliza informațiile achiziționate în situații reale de comunicare.

4. Producerea de mesaje scrise, manifestând responsabilitate pentru corectitudinea exprimării proprii în limba română literară.

5. Practicarea limbii române, în diverse situații de comunicare, demonstrând respect pentru valorile culturii naționale și universale, deschidere pentru implicarea activă în viața social-culturală a Republicii Moldova.

2. Unități de competență, unități de conținut, rezultate ale învățării, evaluate în cadrul examenului național de absolvire a gimnaziului

Unități de competență	Unități de conținut	Rezultate ale învățării
Competența specifică nr. 3: Receptarea mesajelor scrise/textelor nonliterare și literare din variate surse, exprimând dorința de a utiliza informațiile achiziționate în situații reale de comunicare.		
3.1. Lectura autonomă și conștientă a textelor nonliterare și literare din variate surse. (IX)	Acte comunicative: - a identifica informații; - a extrage informații; - a compara informații;	- extragerea unor informații de detaliu din textul lecturat conform sarcinii propuse, - completarea unui formular cu informații desprinse din text, - elaborarea planului de idei al textului selectând din text îmbinări de cuvinte, citate, - lectura și ordonarea informației din diferite surse, - formularea răspunsurilor la întrebări în baza textului, - aplicarea normelor ortografice și de punctuație, - folosirea adecvată, variată, corectă a unităților lexicale etc.
3.2. Identificarea informațiilor relevante din diverse texte nonliterare și literare. (IX)		
3.3. Selectarea informațiilor specifice și de detaliu din variate tipuri de texte și surse. (IX)		
3.4. Ordonarea informațiilor din diverse surse după anumite criterii. (VIII)		
Competența specifică nr. 4: Producerea de mesaje scrise, manifestând responsabilitate pentru corectitudinea exprimării proprii în limba română literară.		
4.1. Aplicarea normelor limbii române literare în texte proprii. (IX)	Acte comunicative: - a descrie obiecte/locuri/activități/evenimente/localități; - a descrie stări/emoții/sentimente; - a caracteriza persoane/personalități /personaje; - a exprima gusturi/preferințe; - a-și exprima opinia; - a prezenta exemple/concluzii;	- completarea unor enunțuri/mesaje/texte conform sarcinii propuse, - formularea întrebărilor, - caracterizarea unor persoane/personaje, - descrierea unor locuri/activități/evenimente conform sarcinii, - redactarea unui text cu începutul/cu sfârșitul dat, - redactarea unui eseu structurat, - redactarea unor invitații, felicitări, - elaborarea planului de idei al unui text,
4.2. Descrierea unor locuri, persoane, activități etc., respectând anumite cerințe. (VIII)		
4.2. Expunerea unor opinii, impresii, atitudini vizând un subiect cunoscut. (IX)		
4.3. Redactarea textelor cu privire la situații, fapte, persoane/ personaje etc.,		

exprimând opinia personală. (VIII)	- a exprima atitudini sentimente/impresii;	- aplicarea normelor ortografice și de punctuație,
4.3. Redactarea unor texte structurate, prezentând argumente pertinente. (IX)	- a exemplifica; - a formula concluzii.	- folosirea adecvată, variată, corectă a unităților lexicale etc.
Competența specifică nr. 5: Practicarea limbii române, în diverse situații de comunicare, demonstrând respect pentru valorile culturii naționale și universale, deschidere pentru implicarea activă în viața social-culturală a Republicii Moldova.		
5.1. Expunerea ideilor într-un text, discurs, valorificând elemente de cultură națională și universală. (IX)	Acte comunicative: - a descrie activități de interes; - a identifica persoane/locuri/informații; - a prezenta locuri memorabile/monumente ale naturii; - a prezenta personalități notorii; - a exprima opinii; - a exprima emoții/atitudini/sentimente; - a prezenta exemple; - a prezenta istorii de succes/acțiuni/sărbători naționale; - a utiliza citate ale unor personalități; - a exprima atitudini/sentimente; - a exprima dorința de acțiune.	- prezentarea unei personalități notorii din cultura națională, - descrierea unor locuri memorabile din Republica Moldova, - prezentarea costumului românesc și a portului popular al etniilor conlocuitoare pe teritoriul Republicii Moldova, - redactarea unei invitații la un eveniment cultural, - prezentarea sărbătorilor naționale ale Republicii Moldova, - realizarea unui interviu real /imaginar cu o personalitate marcantă din cultura românească, - structurarea unui discurs conform ariei tematice, - aplicarea normelor ortografice și de punctuație, - folosirea adecvată, variată, corectă a unităților lexicale etc.
5.2. Integrarea experiențelor verbale și de lectură în contexte școlare și sociale... (IX)		

<p>Unități tematice</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cum să-ți faci prieteni • Modele demne de urmat • Amintiri de neuitat • Cum să comunicăm eficient • Profesiile viitorului • Oameni și caractere • Etichetă și comportament în vizită • Mesaje scrise: invitația, felicitarea • Cum să învățăm eficient • Istorii de succes • Acțiuni ecologice • Rezervații naturale din Republica Moldova • Ocrotirea naturii – datoria fiecăruia • Un mediu curat – o viață sănătoasă • Personalități celebre: compozitori, interpreți, pictori • Locuri memorabile din Republica Moldova • Ziua Limbii Române 	<p>Texte recomandate (fragmente) din operele scriitorilor consacrați</p> <ul style="list-style-type: none"> • Balada <i>Miorița</i> • Legenda Cetății Soroca • Ion Luca Caragiale, <i>Vizită</i> • Ion Creangă, <i>Amintiri din copilărie: La cireșe, La scăldat</i> • Mihai Eminescu, <i>Revedere</i> • Iulia Hașdeu, <i>Prințesa fluture</i> • Mihail Sadoveanu, <i>Domnul Trandafir</i> • Mircea Sântimbreanu, <i>Elev</i> • Dumitru Matcovschi, <i>Bucurați-vă, Eu nu sunt pasăre</i> • Aurelian Silvestru, <i>Ispita nemuririi, Cu gândul la tine</i> • Alexei Mateevici, <i>Limba noastră</i> • Ioan Alexandru Brătescu-Voinești, <i>Puiul</i>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Sărbători naționale • Costumul național • Festivalurile – o manifestare a culturii • Activități de interes • Nume notorii din literatura română • Călătorii culturale 	<ul style="list-style-type: none"> • Nicolae Dabija, <i>Vasile Lupu, Dimitrie Cantemir; Pe urmele lui Orfeu</i> • Grigore Vieru, <i>Mi-e dor de tine, mamă, Limba noastră cea română</i> • Ion Druță, <i>Bătrânețe, haine grele</i> • Dumitru Matcovschi, <i>Eu nu sunt pasăre</i> • Nicolae Rusu, <i>Orație de ursitoare</i>
--	--

3. Exemple de itemi

Exemplele de itemi sunt destinate pentru a familiariza candidații la examenele naționale de absolvire a gimnaziului, profesorii, autorii de teste cu structura și tipologia itemilor. Aceste exemple nu acoperă întreaga varietate de formulări posibile de itemi/sarcini, ce pot fi utilizate la elaborarea testelor ce vor fi propuse candidaților.

C 3. Receptarea mesajelor scrise/textelor nonliterare și literare din variate surse, exprimând dorința de a utiliza informațiile achiziționate în situații reale de comunicare.	
<ul style="list-style-type: none"> • Completează enunțurile folosind informații potrivite din text. <i>Cei din cetate...</i> <i>Regele ...</i> <i>Femeile ...</i> • Continuă fiecare enunț cu câte o informație potrivită din text: <i>Tânărul a decis să devină medic, pentru că...</i> <i>Pentru că nu a luat o decizie corectă, a urmat...</i> • Încercuiește răspunsul corect: <i>Slujitorul a decis că cel mai frumos copil este:</i> A. <i>fiul împăratului,</i> B. <i>fiul său,</i> C. <i>fiul bucătarului.</i> • Citește afirmația. Dacă este adevărată, subliniază litera A. Dacă afirmația este falsă, subliniază litera F. A F <i>Împăratul l-a pedepsit pe slujitor pentru alegerea făcută.</i> • Citește afirmația. Dacă partea a doua explică de ce este adevărată prima parte, subliniază Da, în caz contrar - Nu. Da Nu <i>Mătușa a părăsit casa de odihnă, deoarece îi era dor de nepoți.</i> 	
<ul style="list-style-type: none"> • Transcrie din text 	<ul style="list-style-type: none"> patru cuvinte ce redau trăirile personajului. enunțul ce indică atitudinea personajului față de învățătură. echivalentul expresiei frazeologice: <i>Делать из мухи слона</i>. enunțul ce indică motivul plecării personajului din satul natal. câte un enunț ce indică: <ul style="list-style-type: none"> - <i>cauza conflictului,</i> - <i>consecințele conflictului,</i> - <i>metoda de soluționare a conflictului.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Subliniază în 	<ul style="list-style-type: none"> primul alineat trei cuvinte ce indică locul desfășurării acțiunii. text două cuvinte/îmbinări de cuvinte ce indică vârsta personajului. text elementele de portret al personajului. text un proverb.
<ul style="list-style-type: none"> • Selectează din text trei 	<ul style="list-style-type: none"> acțiuni ale personajului ce îi demonstrează insistența.

îmbinări de cuvinte ce demonstrează că evenimentul a avut loc toamna.	
<ul style="list-style-type: none"> • Scrie pentru cuvintele date câte: <ul style="list-style-type: none"> un sinonim un antonim 	
<p><i>a se întoarce</i> _____ _____</p> <p><i>dragoste</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Înlocuiește cuvântul <i>școală</i> cu sinonime potrivite contextului. <ul style="list-style-type: none"> a) A făcut nouă ani de <i>școală</i>. - (<u>studii</u>) b) Acea călătorie a fost o adevărată <i>școală</i> a vieții. - (<u>experiență</u>) • Precizează, cu ajutorul sinonimelor, sensul expresiilor subliniate în text: <p><i>a se pune pe gânduri</i> - ... și zi și noapte - ...</p> c) Înscrie în spațiile libere sinonimele cuvintelor evidențiate. <p><i>A apărut un <u>pici</u> _____. <u>Bineînțeles</u> _____ am rămas <u>uimit</u> _____.</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Subliniază sinonimul potrivit pentru sensul din text al cuvântului <i>bun</i>: <i>binevenit, cumsecade, milos, ascultător, competent, avantajos.</i> 	
<ul style="list-style-type: none"> • Completează enunțurile cu expresiile frazeologice date între paranteze. <ul style="list-style-type: none"> a) <i>Un copil educat niciodată... părinții.</i> b) <i>Obraznicul întotdeauna...</i> c) <i>Nu e bine ... prietenii.</i> <p style="text-align: center;"><i>(a se vedea de la o poștă, a-și face de rușine, a purta cu zăhărelul)</i></p> 	
<ul style="list-style-type: none"> • Alcătuieste un enunț în care cuvântul <i>vie</i> să aibă alte sensuri decât în text. • Alcătuieste câte un enunț cu perechile de antonime: <i>a veni - a pleca, ușor - greu.</i> • Alcătuieste trei enunțuri în care cuvântul <i>nouă</i> să aibă sensuri diferite. <i>Nouă (pronume) ..., Nouă (numeral) ..., Nouă (adjectiv) ... .</i> • Scrie câte un enunț cu fiecare dintre sensurile cuvântului <i>curat</i>: <i>limpede..., spălat..., nevinovat...</i> • Alcătuieste câte un enunț cu fiecare pereche de verbe. <i>a veni/a deveni; a aduce/a duce; a afla/a se afla; a uita /a se uita; a asculta/a auzi.</i> • Alcătuieste trei enunțuri cu diferite sensuri ale cuvântului <i>vii</i>. <i>vii (verb); vii (substantiv); vii (adjectiv)</i> • Alcătuieste câte un enunț cu următoarele cuvinte <i>ia, i-a, ea; sa/ s-a, sau/ s-au.</i> 	
<ul style="list-style-type: none"> • Formulează, în baza textului, patru întrebări care să indice: <ul style="list-style-type: none"> a) <i>evenimentul,</i> b) <i>personajele,</i> c) <i> timpul, locul desfășurării acțiunii.</i> • Formulează patru întrebări la text utilizând formulele: <i>Cine...? Unde...? Când...? Pentru cine...?</i> 	
<ul style="list-style-type: none"> • Adresează personajului patru întrebări. <i>Cum este...? Crezi că...? De ce...? Când...?</i> • Scrie trei întrebări adresate personajului pentru a afla: <i>locul lui de naștere, vârsta, preferințele.</i> 	
<ul style="list-style-type: none"> • Răspunde la întrebări utilizând informații din text. • Încercuiește litera, din fața proverbului, ce corespunde conținutului textului. <p>A. <i>Prietenul bun la nevoie se cunoaște.</i> B. <i>Prietenia nu se cumpără.</i> C. <i>Fă-ți prieteni noi, dar nu-i uita pe cei vechi.</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Elaborează planul folosind din text cuvinte, îmbinări de cuvinte și enunțuri. • Redactează planul utilizând citate scurte din fiecare fragment numerotat al textului. • Numerotează punctele planului corespunzător conținutului: <ul style="list-style-type: none"> ☐ <i>originea personajului,</i> ☐ <i>relațiile cu părinții,</i> 	

<p>□ <i>planuri de viitor.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Completează planul conform conținutului textului. <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Prima întâlnire.</i> 2. <i>Călătoria la mare.</i> 3. ... 4. <i>Visul împlinit.</i> 									
<ul style="list-style-type: none"> • Propune un alt titlu pentru textul dat. • Încercuiește litera din dreptul proverbului ce se potrivește drept titlu. 									
<ul style="list-style-type: none"> • Redactează rezumatul textului în cinci enunțuri. 									
<p>C4. Producerea de mesaje scrise, manifestând responsabilitate pentru corectitudinea exprimării proprii în limba română literară.</p>									
<ul style="list-style-type: none"> • Caracterizează, în patru enunțuri, personajul exprimându-ți și atitudinea față de el. • Caracterizează-o, în patru enunțuri, pe Elena în numele vechilor prieteni. <p><i>Repere: sociabilă, sârguincioasă, sinceră.</i></p>									
<ul style="list-style-type: none"> • Argumentează, printr-un enunț dezvoltat, fiecare trăsătură a personajului, indicată în tabel. <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left; padding: 5px;">Trăsături</th> <th style="text-align: left; padding: 5px;">Argumente</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="padding: 5px;"><i>Inventiv</i></td> <td style="padding: 5px;">...</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">...</td> <td style="padding: 5px;">...</td> </tr> </tbody> </table>		Trăsături	Argumente	<i>Inventiv</i>	...	...	...		
Trăsături	Argumente								
<i>Inventiv</i>	...								
...	...								
<ul style="list-style-type: none"> • Demonstrează, în patru enunțuri, că personajul este responsabil. • Descrie, în patru enunțuri, personajul precizând: vârsta, ocupația, pasiunile. • Prezintă două argumente pro sau contra cu referire la faptele personajului central. • Exprimă-ți, în trei enunțuri, atitudinea față de comportamentul eroului central. • Exprimă-ți, în trei enunțuri, opinia în legătură cu afirmația personajului: ... . • Relatează, în două enunțuri, cum ai proceda tu într-o astfel de situație. • Caracterizează, în patru enunțuri, un personaj care te-a impresionat. Argumentează. • Demonstrează, în patru enunțuri, că Alexandru cel Bun este un personaj pozitiv. • Caracterizează, în patru enunțuri, prepelița din povestirea „Puiul” de Alexandru-Brătescu Voinești. 									
<ul style="list-style-type: none"> • Continuă enunțurile, exprimându-ți atitudinea față de faptele personajului. <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tbody> <tr> <td style="padding: 5px;"><i>Îmi place ...</i></td> <td style="padding: 5px;"><i>Mi-e greu să spun ...</i></td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;"><i>Apreciez...</i></td> <td style="padding: 5px;"><i>Nu am nimic împotriva ...</i></td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;"><i>Nu suport ...</i></td> <td style="padding: 5px;"><i>Sunt absolut de acord ...</i></td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;"><i>Nu sunt sigur/sigură ...</i></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		<i>Îmi place ...</i>	<i>Mi-e greu să spun ...</i>	<i>Apreciez...</i>	<i>Nu am nimic împotriva ...</i>	<i>Nu suport ...</i>	<i>Sunt absolut de acord ...</i>	<i>Nu sunt sigur/sigură ...</i>	
<i>Îmi place ...</i>	<i>Mi-e greu să spun ...</i>								
<i>Apreciez...</i>	<i>Nu am nimic împotriva ...</i>								
<i>Nu suport ...</i>	<i>Sunt absolut de acord ...</i>								
<i>Nu sunt sigur/sigură ...</i>									
<ul style="list-style-type: none"> • Construiește, în două enunțuri, finalul textului. • Rescrie ultimul alineat al textului propunând un final fericit. • Continuă textul cu trei enunțuri în care să propui o soluție pentru situația creată. • Construiește, în patru enunțuri, un final fericit al textului. 									
<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă-ți, în trei enunțuri, impresia pe care ți-a produs-o lectura textului. 									
	<p><i>Toată familia noastră a fost invitată la concert.</i></p> <p><i>Un elev educat și amabil întotdeauna vorbește frumos.</i></p> <p><i>Această istorie amuzantă</i></p>								

<p>Pune cuvântul evidențiat la numărul plural și rescrie enunțul realizând modificările necesare.</p>	<p><i>a copilului a înveselit oaspeții.</i></p> <p><i>Prima lecție a profesoarei a fost fascinantă.</i></p> <p><i>Raza dulce și plăcută a soarelui de toamnă încălzește fețele trecătorilor.</i></p>
<p>Pune cuvântul evidențiat la numărul singular și rescrie enunțul realizând modificările necesare.</p>	<p><i>Unele rezultate ale elevului nu sunt prea bune.</i></p> <p><i>Primele zile ale iernii sunt pline de farmec.</i></p> <p><i>Casele moderne și noi ale cartierului se văd de departe.</i></p>
<p>• Formulează două concluzii în baza textului citit.</p>	
<p>• Scrie, în spațiile libere, verbele dintre paranteze la timpul trecut, perfectul compus (<i>ce a făcut?</i>). <i>Nicolae Dabija (a învăța) _____ la Universitatea de Stat din Moldova. În 1957, el (a scrie) _____ volumul de debut „Ochiul al treilea”. Nicolae Dabija (a-și dedica) _____ viața promovării valorilor naționale. Poetul (a aborda) _____ tema trecutului glorios.</i></p> <p>• Scrie în spațiile libere verbele la modul condițional, timpul prezent (<i>ce ar face?</i>). <i>Dacă fiecare _____ la cei mai triști ca noi, lumea _____ mai frumoasă.</i></p> <p>• Scrie, în spațiile libere, verbele dintre paranteze la modul conjunctiv, timpul prezent (<i>ce să facă?</i>). <i>Fiecare copil are dreptul (a-și exprima) _____ liber opinia, (a fi) _____ cu mama și cu tata, (a se bucura) _____ de iubirea lor, (a avea) _____ acces la diferite surse de informare.</i></p> <p>• Rescrie verbele punându-le la imperfect (<i>ce făcea?</i>). <i>Când .... (i-a venit) rândul să răspundă, ea ... (s-a străduit) să vorbească fluent. Dacă... (te-ai străduit), ... (ai luat) doar note de „zece”.</i></p> <p>• Completează spațiile libere cu formele potrivite ale substantivului <i>familie</i>. <i>_____ face ca omul să treacă de la egoism la altruism. În _____ trebuie să domine iubirea și conștiința datoriei. În _____ copiii trebuie să-i respecte pe părinți. Fericirea _____ depinde de fiecare membru al ei.</i></p> <p>• Scrie, în spațiile libere, substantivele la forma adecvată contextului. <i>Lângă (casă) _____ memorială „Ion Creangă” se află (parc) _____ unde (vizitatori) _____ se pot întâlni cu (personaje) _____ îndrăgite din poveștile marelui povestitor.</i></p> <p>• Completează spațiile libere cu adjective potrivite dintre paranteze: <i>Dacă vrei să ai succes, trebuie să ai cunoștințe _____, minte _____ și spirit _____.</i> <i>(ageră, modernă, practic, plăcut, vaste, dorite)</i></p> <p>• Completează spațiile libere cu pronume personale potrivite. <i>Astăzi este ziua de naștere a verișoarei. Eu _____ felicit, _____ urez multă sănătate. Ea _____ invită în ospete.</i></p> <p>• Rescrie enunțul (<i>Astăzi plec la bunici.</i>) ca să exprime: <i>a) negație,</i></p>	

- b) mirare,
c) poruncă.

- Formulează cinci întrebări pe care ai vrea să le adresezi cântărețului tău preferat.
- Răspunde în numele părinților tăi la următoarele întrebări:
  - Ce înseamnă munca pentru dumneavoastră?
  - Credeți că exemplul personal contează?
  - Ce sfaturi le-ați da tinerilor?

- Improvizează un interviu, din opt replici, cu Eugen Doga pentru a afla secretul succesului.
- Scrie un dialog, din șase replici dezvoltate, în baza situației: *Irina dorește să-și continue studiile la Colegiul de Medicină. Ea le cere sfatul părinților. Părinții îi spun ce calități trebuie să-și dezvolte și ce discipline trebuie să studieze în mod special.*
- Construiește un dialog, din șase replici dezvoltate, în baza situației: *Olga și Radu discută proiectul unei eventuale acțiuni ecologice. Olga propune un șir de activități, Radu își exprimă acordul/ dezacordul.*
- Construiește un dialog, din șase replici dezvoltate, în baza situației: *Andrei vrea să-i cumpere mamei un buchet de flori. El solicită sfatul florăresei.*

- Scrie o invitație/o felicitare folosind formule de adresare și de încheiere specifice.
- Redactează o felicitare adresată lui Nelly Ciobanu cu ocazia obținerii Premiului Mare la festivalul „Crizantema de argint”. Respectă rigorile de structurare a felicitării. Folosește expresii poetice.
- Scrie, în numele lui Alexandru, o felicitare adresată surorii Natalia cu ocazia absolvirii cu succes a Colegiului de Medicină. Folosește și gânduri frumoase, structuri originale.
- Redactează, **în numele lui Radu**, o felicitare adresată **colegului Victor** cu ocazia succesului obținut la olimpiada de matematică.
- Scrie, în baza posterului publicitar, o invitație adresată lui Roman în numele prietenului Alexei. Respectă rigorile de aranjare a textului în pagină.

Festivalul portului național
Satul Holercani, raionul Dubăsari
25 iulie 2022

- Descrie, în opt enunțuri, cea mai fericită zi din copilăria ta.
- Descrie, în opt enunțuri, chipul mamei. Folosește comparații (*ochi albaștri ca cerul, frumoasă ca îngerul, gingașă ca ghiocelul etc.*).

- Scrie, în opt enunțuri, un eseu cu titlul: *Prietenul este o mare bogăție* respectând cerințele față de tipul compoziției (introducere, cuprins, încheiere/formularea concluziilor).
- Scrie, în opt enunțuri, o istorioară care ar avea drept titlu unul dintre proverbele:
  - a) *Om bun e ca pâinea cea de grâu.*
  - b) *Om după fapte se cunoaște.*
- Redactează, în opt enunțuri, un eseu cu genericul: *Personajul, faptele căruia m-au pus pe gânduri...*
- Scrie, în opt enunțuri, un text coerent la tema: *Gândind la natură, de fapt, ne gândim la viitor.*
Respectă condițiile:
  - a) descrie succint situația ecologică din localitate;
  - b) numește una dintre probleme;
  - c) propune soluții pentru îmbunătățirea situației.
- Scrie, în opt enunțuri, un eseu pornind de la afirmația:
Doar omul care muncește prețuiește munca altuia.

<p>Respectă condițiile:</p> <ul style="list-style-type: none"> • explică ce înseamnă pentru tine <i>a munci</i>; • argumentează cu un exemplu din literatura română (Nicolae Dabija, Ion Druță); • formulează o concluzie.
<p>C 5. Practicarea limbii române, în diverse situații de comunicare, demonstrând respect pentru valorile culturii naționale și universale, deschidere pentru implicarea activă în viața social-culturală a Republicii Moldova</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Explică, în șase enunțuri, semnificația drapelului și a stemei Republicii Moldova. • Continuă gândul în trei enunțuri: <i>31 august este un omagiu adus limbii române.</i> • Descrie, în șase enunțuri, un loc memorabil din Republica Moldova.
<ul style="list-style-type: none"> • Scrie un dialog, din șase replici dezvoltate, în baza situației: <i>Irina a fost în ospeție la rudele de la Chișinău. Ea discută cu colegii menționând obiectivele culturale ce au impresionat-o.</i> • Improvizează un dialog din șase replici cu un coleg la tema: <i>Sărbătorile naționale din republică.</i> • Realizează un interviu din șase replici cu una dintre personalitățile marcante ale culturii românești.
<ul style="list-style-type: none"> • Elaborează o listă de cinci activități în cadrul Festivalului portului național. • Enumeră cinci informații interesante despre orașul Chișinău.
<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă-ți, în patru enunțuri, opinia personală față de mesajul versurilor lui Vasile Romanciuc: <i>„...O țară, o casă, un grai - Atât mi-e de-ajuns pentru trai.”</i> • Prezintă, în opt enunțuri, viața și activitatea unei personalități notorii din țara noastră. • Scrie, în opt enunțuri, un text coerent la tema: <i>Sărbătorile îndrăgite ale familiei mele.</i> <p>Respectă condițiile:</p> <p>a) numește sărbătorile preferate;</p> <p>b) descrie una dintre sărbători;</p> <p>c) argumentează alegerea.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Scrie, în opt enunțuri, o scrisoare unui prieten/unei prietene din străinătate despre o călătorie prin locurile memorabile din Republica Moldova.

4. Exemplu de test

Acest exemplu de test permite oricărui candidat la examenele naționale de absolvire a gimnaziului și publicului larg să-și formeze o idee despre structura testului de examen, numărul de sarcini/itemi, formatul și nivelul de complexitate ale acestora. Baremul de corectare, care corespunde exemplului de test, oferă o idee despre cerințele pentru completitudinea și corectitudinea prezentării unui răspuns detaliat și asigură unificarea la nivel național a corectării și notării lucrărilor candidaților.

Citește textul și realizează sarcinile propuse.

Tata

Eu m-am născut când tatăl meu era deja bătrân. Mi-l amintesc cu părul alb și barba sură. Dar nu ridurile mi-au rămas în suflet, ci ochii lui senini și bunătatea nemărginită. Țin minte că odată m-am dus de unul singur să văd unde se culcă soarele după orizont. Aveam pe atunci patru ani, iar minte – nici cât o sămânță de mărar. La scurtă vreme am intrat în pădure și m-am rătăcit...

Noaptea eram departe de sat, într-o văgăună pustie, în care zadarnic am plâns și am strigat după ajutor. Eram foarte speriat. Când am simțit lângă mine că cineva respiră, am crezut că mi-a venit sfârșitul. Dar era un câine, un câine mare și flocos. El s-a apropiat de

mine, m-a mirosit, mi-a lins mâna cu care l-am mângâiat și s-a culcat lângă mine. Acesta era unul dintre cei doi câini ai noștri, care, fiind bătut de celălalt câine, fugea de acasă. Acum stătea cuminte lângă mine, mă apăra. Iar eu mă gândeam cum voi da mâine ochii cu tata. Mă va pedepsi oare că am fugit de acasă?

Oamenii din sat m-au căutat cu disperare toată noaptea și o parte din ziua a doua.

M-a găsit întâmplător un pădurar. Vestea s-a răspândit imediat printre căutători. Nu departe de mănăstire am zărit un călăreț care gonea ca o furtună către noi. L-am recunoscut imediat. Era tata!

Ce puteam să fac? M-am ghemuit de frică lângă salvatorul meu. Tata a sărit din șa, a îngenuncheat în fața mea, m-a cuprins în brațe și a izbucnit în plâns.

Abia atunci mi-am dat seama că am în față nu un om bătrân, ci un tată fericit!

(După Aurelian Silvestru)

Nr. ord.	Itemi	Punctaj
1.	Completează enunțurile în baza textului. a. Băiatul își amintește _____ b. El voia _____ c. Câinele _____	L 0 1 2 3
2.	Scrie, pentru cuvintele date, câte: un sinonim: a se duce _____ a zări _____ un antonim: a plânge _____ bătrân _____	L 0 1 2 3 4
3.	Scrie câte un enunț cu fiecare cuvânt: <i>a simți</i> (1); <i>a se simți</i> (2). (1): _____ _____ (2): _____ _____	L 0 1 2
4.	Formulează patru întrebări adresate feciorului. <i>Cum era</i> _____ <i>Unde</i> _____ <i>Ce</i> _____ <i>Cine</i> _____	L 0 1 2 3 4
5.	Caracterizează-l, în trei enunțuri, pe tata în numele feciorului.	L 0 1 2 3
6.	Formulează două concluzii în baza textului citit.	L 0 1 2
7.	Pune cuvântul <i>floare</i> la numărul plural și rescrie enunțul realizând modificările necesare. <i>Această floare a mamei este foarte frumoasă.</i>	L 0 1 2 3 4 5
8.	Continuă dialogul cu șase replici complete . Nu folosi replici de tipul: <i>Bună ziua! La revedere!</i> Respectă tema.	

	- Se spune că omul fără educație e ca pământul fără ploaie. Care este părerea ta? L 0 1 2 3 4 5 6
9.	<p>Scrie, în numele lui Mihai, o felicitare adresată Anastasiei cu ocazia obținerii locului întâi la Olimpiada Republicană la limba și literatura română și scutirii de la examenul de absolvire. <i>Respectă rigorile de aranjare a textului în pagină.</i></p> <div style="border: 1px dashed green; padding: 5px; margin: 10px auto; width: 200px;"> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> </div> <p style="text-align: right;">L 0 1 2 3 4 5</p>
10.	<p>Scrie, în opt enunțuri, un eseu pornind de la afirmația: <i>Munca este părintele gloriei și al fericirii.</i> (Euripides)</p> <p>Respectă condițiile:</p> <ul style="list-style-type: none"> · explică ce înseamnă pentru tine <i>a munci</i>; · argumentează cu un exemplu din literatura română (Nicolae Dabija, Ion Druță etc.); · formulează o concluzie. <p style="text-align: right;">L 0 1 L 0 1 L 0 1 L 0 1 2 L 0 3 4</p>

5. Exemplu de barem de corectare

cl. a IX-a, Tata

Notă: Se acordă câte un punct pentru fiecare enunț logic.

Itemi	Răspuns corect/ posibil	Specificări	Punctaj
1.	Se consideră corecte informațiile de tipul: a) ... <i>că tata avea ochi senini și o bunătate fără margini.</i> b) ... <i>să vadă unde doarme soarele.</i> c) ... <i>credincios s-a culcat lângă băiat.</i> Se admit și alte variante adecvate.	Se acordă câte un punct pentru fiecare enunț completat corect.	0-3
2.	Se consideră corecte următoarele cuvinte: Sinonime: <i>a se duce – a pleca, a merge;</i> <i>A zări - a observa, a vedea.</i> Antonime: <i>a plânge – a râde, a se veseli,</i> <i>a se distra;</i> <i>bătrân – tânăr, adolescent, flăcău.</i> Se admit și alte variante adecvate.	Se acordă câte un punct pentru fiecare cuvânt identificat corect.	0-4
3.	Se consideră corecte enunțurile logice, adecvate sarcinii.	Se acordă câte un punct pentru fiecare enunț logic.	0-2
4.	Se acceptă întrebări corespunzătoare sarcinii: adresate feciorului.	Se acordă câte un punct pentru fiecare întrebare adecvată.	0-4
5.	Se acceptă o compoziție corespunzătoare sarcinii: în numele feciorului.	Se acordă câte un punct pentru fiecare enunț logic.	0-3
6.	Se admit concluzii potrivite sarcinii. Se acceptă concluzii logice incluse fie într-un enunț, fie în două.	Se acordă câte un punct pentru fiecare concluzie adecvată.	0-2
7.	Se consideră corecte următoarele forme modificate: <i>Aceste flori ale mamei sunt foarte frumoase.</i>	Se acordă câte un punct pentru fiecare modificare realizată corect. Notă: Nu se admit corectări.	0-5
8.	Se acceptă un dialog adecvat începutului dat și temei.	Se acordă câte un punct pentru fiecare replică completă , adecvată cerinței. Notă: Nu se acordă puncte	0-6

		pentru replicile care conțin doar un cuvânt. (de tipul: <i>Da. Nu. Desigur. Bine. Mulțumesc.</i> etc.)					
9.	Se acceptă o felicitare care respectă condiția.	Se acordă 5 puncte: câte 1 punct pentru respectarea convențiilor felicitării (formula de adresare, evenimentul, urările, formula de încheiere); 1 punct pentru așezarea corectă a textului în pagină.					0-5
10.	Se acceptă un text coerent ce respectă condiția.	Se acordă 9 puncte pentru: respectarea reperelor – 3 puncte; coerență - 2 puncte (2 puncte pentru coerență deplină, 1 punct pentru coerență parțială și 0 puncte pentru lipsă de coerență); volumul textului – 3 puncte integral pentru șase-șapte enunțuri, 4 puncte integral – pentru 8.					0-9
	Se acordă șapte puncte pentru corectitudinea exprimării în întreaga lucrare, cu excepția itemului 7. Notă: Dacă elevul a realizat 50% din volumul indicat, i se acordă respectiv 50% din punctajul prevăzut pentru corectitudine.					0-7	
						În total: 50 de puncte	
Puncte	7	6	5	4	3	2	1
Numărul de greșeli ortografice și de punctuație	0-3	4-7	8-11	12-15	16-19	20-23	24-27